

С Т А Н О В И Щ Е

От проф. д-р на изк. Пенчо Цветанов Стоянов
на дисертационен труд за присъждане на образователната и
научна степен „доктор” в област на висше образование
8.Изкуство, професионално направление 8.3 Музикално и
танцово изкуство, докторска програма Музикознание и
музикално изкуство.

Автор: Мария Георгиева Калоферова

Тема: „Инструменталната балада и нейното място в
художествената система на романтичната естетика”

Научен р-л: проф. д-р на изк. Пенчо Цветанов Стоянов

Дисертационният труд на Мария Калоферова е сериозно и задълбочено научно изследване върху инструменталната балада и мястото и в романтичната естетическа система. Актуалността на тематиката се определя от позициите на теоретичното музикознание, история на музиката, литературата и естетиката, проявяващи неотслабващ интерес към баладата и свързаните с многовековното и развитие устойчиви жанрови белези. Отсъствието на интегрално изследване върху баладата, независимо от постоянното и място в репертоара на пианисти, цигулари, на многобройните хорове във водещите национални музикални култури, както и личният интерес и изпълнения на пианистката Мария Калоферова са стимул за едно научно изследване.

Актуалността на избраната тема се обуславя и от активизиращите се през последните десетилетия интердисциплинарни връзки, особено между музикалния анализ, естетиката, история на музиката и история на изкуството. В такъв план, дисертацията е една сериозна крачка към изследването на общите закономерности, на т.н. свръх-принципи, които са обект на съвременното изкуствознание, предоставящи нова научна информация.

Дисертантката отлично познава проблематиката, запозната е с литературата по нея, и което е по-същественото, изпълнява голяма част от произведенията, разгледани в теоретичен и естетически аспект.

Методиката на изследването почива на основата на комплексност, свързана с историческия подход, сравнителния анализ, включващ в орбитата си жанровата система на музиката, системата на изразните средства, както и дедуктивния метод в очертаването на вътрешните закономерности и принципи в изграждането на баладата.

Дисертационният труд има ясен конструктивен план с проведена линия на системност от генезиса на явленията към техния апогей и индивидуалност на драматургичните решения от зараждането на баладата в народното творчество, към проекциите и в композиторското творчество, литературата и поезията. Не са отминати и въпроси, свързани с жанра на т.н. опера – балада, както в ранните образци на английската музика, така и върховете постижения от рода на „Летящият холандец“ на Вагнер. Очертана е широката панорама на националните култури, линиите на взаимодействие между тях, индивидуалните особености на националната психика, проявяващи се в интерпретацията на жанра при Шопен, Брамс, Лист, Григ, както и споменатите автори на вокални балади от Карл Льове към „Горски цар“ на Шуберт, към хоровите балади, в това число и тези от българската музика.

Мария Калоферова демонстрира в работата си прецизна аналитична техника, усет за движението и организацията на живата музикална материя, за скритите в недрата и изразителни и

семантични нюанси, доловени от изпълнителя-пианист много точно и професионално.

Анализираните в трета, четвърта, пета и шеста глави балади от Шопен, Лист, Брамс и Григ, препратките и сравненията с други техни произведения, разширяват и обогатяват изложението с важни и съществени детайли, насочващи към обобщенията в заключителната част на дисертацията. Те се базират на точно проведения структурен анализ, който не остава сам за себе си, а поддържа връзката с естетическата стойност и създава фундамента за интересните и съдържателни наблюдения и изводи в главите „Знакови теми в романтичното изкуство“, „Проблемът за синтеза на изкуствата“, „Някои от естетическите категории на романтиците“ и „Значение на романтизма и неговата естетика“. Това обуславя ролята на приносите в дисертационния труд, между които смятам за особено съществени:

1. Историческият ракурс на жанра „Балада“, генетичните връзки с фолклора, на които е отделено значително място.
2. Проблемът на жанровия синтез, развит изчерпателно, особено в някои от анализите на произведенията от Шопен, Лист, Брамс, Григ.
3. Взаимопроникването на инструменталния и песенен тематизъм в баладата и проекциите му, водещи към други жанрови сфери, на първо място към хоровата балада и операта.
4. Сближаването на музикално-теоретичния анализ, на теоретичните дисциплини с естетиката, интегралният подход към звуковата материя са един от най-важните приноси в дисертацията с практическа стойност и възможността това да намери място в работата на преподаващите обща и музикална естетика.
5. Практическа приложност имат и чисто изпълнителските проблеми особено в баладите на Лист и Брамс.
6. Очертана е и панорамата в развитието на жанра „Балада“ през ХХ в./Бритън, Хиндемит/ както и мястото му в българската музика /П.Стайнов, Д.Ненов, Кр.Кюрсчийски/.

Препоръките за бъдещото използване на дисертацията се отнасят при евентуално издаване трудът да се разшири с още някои примери и най-вече с образци от българската музика.

Публикациите по темата на дисертацията са достатъчно обосновани с необходимата проблемност на изложението. Авторефератът отговаря на изискванията на Закона за научните звания и степени.

В заключение, високо оценявам дисертационния труд на Мария Калоферова като принос в нашето музикознание с теоретична и практическа стойност и резултати, отговарящи на изискванията на закона за развитие на академичния състав в Република България, правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Убедено давам своята положителна оценка на проведеното изследване и предлагам на почитаемото жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Мария Георгиева Калоферова.

12.05.2017г.

Изготвил становището :

Гр. София

проф. д-р на изк. Пенчо Стоянов